

UDK 159.954

81'234

Izvorni znanstveni članak

Članak primljen: 10. ožujka 2008.

Vesna Buljubašić - Kuzmanović***Andrea Anić****Rahela Varga****PRIČA KAO KREATIVNI TRENING I TERAPIJA:
NEURO-LINGVISTIČKI PRISTUP**

Sažetak: Koristeći neuro-lingvistički pristup i meta-model jezika Sunčane Škrinjarić, cilj ovoga rada bio je razviti kreativni trening osjetilne izoštrenosti zasnovan na priči Plesna haljina žutog maslačka. Proces modeliranja primijenjen u ovom radu odnosi se na apstraktno modeliranje gdje preuzeti obrasci ponašanja biljaka i životinja, u meta-centrima interesa i djelovanja, nadilaze ranije promatrane. Riječ je o strukturalnom obrascu osjećaja ili "imperativnoj samoanalizi" koja omogućava individualizirane doživljaje/procjene/opise likova iz priče koji se na grupnoj razini mapiraju, razvijaju i vrjednuje u skladu s osobnošću i cjelokupnom ekologijom. Naglasak je na interakcijama (kada, gdje i s kim), ponašanju (što činim), sposobnostima (kako to radim), uvjerenjima i vrijednosnim sustavima (zašto to činim) te identitetu (tko sam ja) kao etičkim implikacijama sveukupne ekologije odnosa.

Eko-provjera imperativne samoanalize pokazala je koliko je važno surađivati, imati mogućnost izbora i donositi alternativna rješenja, uvažavati različitosti i izbjegavati negativističke konotacije koje nas udaljavaju jedni od drugih. Dobiveni rezultati pokazuju da priča kao kreativni trening djeluje upotpunjujuće, daje smjernice i putokaze koji pomažu ostvariti ciljeve, prevladati negativna iskustava i učiniti svaku potrebnu promjenu mogućom.

Ključne riječi: meta-model jezika, neuro-lingvističko programiranje (NLP), imperativna samoanaliza, etičke implikacije, ekologija odnosa

UVOD

Sunčana Škrinjarić spisateljica je slikovita stila i maštovitih prikaza života i prirode. Njezine priče u etičkom i ekološkom smislu predstavljaju vlastito preispitivanje, percepciju svijeta koji se živi (i piše), koji se ne ostvaruje do kraja u jednom vremenu već je inspirativan i trajno zanimljiv svim vremenima koje imamo na raspolaganju. To se odnosi na unutarnje i vanjske aktivnosti mišljenja i djelovanja, a pokazuje kroz koje filtere doživljavamo svijet, na koji način stvaramo, održavamo i razvijamo ekologiju cjelokupnoga sustava s kojim i u kojem živimo. Takva eko-

* Dr. sc. Vesna Buljubašić – Kuzmanović, asistentica, Filozofski fakultet, Osijek

Andrea Anić i Rahela Varga, studentice Pedagogije i engleskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku

provjera nije ograničena na korisnost, niti je tehničkoga karaktera. Više je usmjerena na interakcije (odnose) i etičke implikacije pojma ekologije (slobodu, jednakost i participaciju) koje u kombinaciji s pojmom kreativnosti, kao transformacijskim čimbenikom, podržavaju i razvijaju dobar odnos prema sebi i drugima.

Koristeći neuro-lingvistički pristup i meta-model jezika Sunčane Škrinjarić, cilj ovoga rada bio je razviti kreativni trening osjetilne izoštrenosti zasnovan na priči Plesna haljina žutog maslačka. Proces modeliranja primijenjen u ovom radu odnosi se na apstraktno modeliranje, gdje preuzeti obrasci ponašanja biljaka i životinja, u meta-centrima interesa i djelovanja, nadilaze ranije promatrane. Riječ je o strukturalnom obrascu osjećaja ili "imperativnoj samoanalizi" koja se na meta-osnovi gradi, razvija i vrednuje u skladu s osobnošću i cjelokupnom ekologijom. Meta-programi na taj način djeluju upotpunjujuće, daju smjernice i putokaze koji pomažu ostvariti ciljeve, prevladati negativna iskustava i učiniti svaku potrebnu promjenu mogućom.

PRIČA KAO KREATIVNI TRENING I (ART)TERAPIJA

Priča Plesna haljina žutog maslačka obiluje interakcijama pojedinca i grupe, različitim ponašanjima, unutarnjim procesima, stanjima i reakcijama likova koji proviruju ispod cvjetnih latica bajkovitog okružja. Njihove sudbine neodoljivo podsjećaju na ljudsku svakodnevicu, borbu za opstanak u hijerarhiji svijeta cvijeća i životinja gdje je potreba za ljubavi i pripadanjem duboko naglašena kroz lik maslačka koji traži samo malo zaklona i pažnje od bešćutnog cvijeća koje mu se izruguje. U nesvakidašnjem susretu grubosti i nježnosti, beskrupuloznosti, kajanja i osjećajnosti, poistovjećuju se sudbine progonjenih, odbačenih i bespomoćnih. U znak kajanja na svoj promašeni život, u zadnjim trenucima života, pauk pronalazi snage i čini svoje prvo dobro djelo, omogućava maslačku da novom plesnom haljinom na balu cvijeća zablista punim sjajem. Iako je plesna haljina samo vanjski izraz unutarnje maslačkove ljepote, ona je pokazatelj kako se životinjski i biljni svijet transformiraju u nešto novo, neviđeno, nešto s čovječjim konturama, poetski uzbudljivo i dramatično. Naime, kroz cijelu priču osjećamo da se cvijeće i životinje zabavljaju i ponašaju na ljudski način, muče ih slični problemi karakteristični za društvene odnose (Katalinić i sur., 1991.). Sve to pruža velike mogućnosti u odgojno-obrazovnom radu s djecom, u prevenciji i kreativnoj intervenciji (terapiji, treningu).

Kreativni trening i terapiju, kao snažno transformacijsko nagruće, autori označuju različitim nazivima: terapija umjetnošću, art-terapija, lingvistička terapija, biblioterapija, terapija igrom, pokretom, glazbom, crtežom i sl. Zasnovana je na uporabi umjetnosti (likovno-vizualnoga izričaja, glazbe, plesa, drame, priče) i drugih kreativnih procesa (Barath i sur. 1996.) što izravno govori o odnosu umjetnosti, učenja i odgojno-obrazovnih postignuća, slici pojedinca kao rješavatelju problema i graditelju vlastite spoznaje (Wood, 1995.). Temeljna načela kreativne terapije su konstruktivna sučeljavanja i razvojni procesi, gdje osobni i okolinski sustav utječu jedan na drugi kroz odabrane čimbenike (Bošnjak, 1997.) koji propituju sposobnost

razumijevanja vlastitih i tuđih osjećaja, misli i ponašanja u interpersonalnim situacijama (Kolić-Vehovec, 1998.) i sveukupnoj ekologiji odnosa.

NEURO-LINGVISTIČKO PROGRAMIRANJE (NLP)

Neuro-lingvistički pristup kreativnom treningu i terapiji prikazat ćemo kroz meta-model jezika i etičke implikacije pojma ekologije u priči Plesna haljina žutog maslačka.

Meta-model jezika istražuje strukture i procese osobnih iskustava analizom jezičnih obrazaca i čini jednu od osnova na kojima se gradi neuro-lingvistička psihoterapija (NLPT). Na osnovi općega jezičnoga iskustva sa sintaktičkim strukturama i lingvističkom kartom pojedinca, meta-modeli jezika upotrebljavaju se za dijagnozu, terapiju, intervenciju i kreaciju. Meta-modeli i strukturalni obrasci osjećaja sastavni su dio neuro-lingvističkog programiranja (NLP) zasnovanoga na principu da sva ljudska ponašanja imaju strukturu. Ta struktura se može učiti, razvijati i prilagođavati pojedincima i grupama kako bi ostvarili ciljeve, pronašli nove načine rješavanja problema, usvojili nove vještine, razvijali vrijednosti i s njima uskladili svoja djelovanja. Strukturalni obrazac osjećaja omogućuje individualizirani opis osobnosti i stvara osnovu za meta-programe koji se na toj osnovi izgrađuju i kasnije razvijaju.

Ekologija u NLP smislu nastoji razjasniti odnos između pojedinca i društva ili ekosustava. Tumači se kao prilagodba, usklađivanje s dinamikom u kojoj sudjelujemo, unutar koje se razvija naš pojedinačni život, vodeći računa o antropološkim i etičkim osnovama NLP-a usmjerenih na slobodu, jednakost i participaciju (Schutz i sur., 2003.). Ta tri pojma, prema istim autorima, u kombinaciji s pojmom kreativnosti kao transformacijskim čimbenikom, uzimaju se kao osnovu za pragmatičnu konstrukciju slike čovjeka i svijeta. Slobodu čovjeka ovdje shvaćamo individualistički, kao informacijski i operacijski zatvoren sustav, a jednakost kao relacijsku komponentu. Na taj način se uspostavlja područje konsenzusa, koji je unatoč svojoj individualnosti istovremeno osnova za jednakost. Na istoj argumentaciji zasniva se i participacija koja dodatno preuzima aspekt djelovanja zasnovan na uključivanju i suradnji. McDermott i Jago (2007.) ističu NLP-učitelja koji zna kako ostvariti zacrtane ciljeve i s njima uskladiti strategije djelovanja.

Etičke implikacije pojma ekologija odnose se na razinu okruženja (kada, gdje i s kim), ponašanja (što činim), sposobnosti (kako to radim), uvjerenja i vrijednosnih sustava (zašto to činim) i identiteta (tko sam ja). Razina okruženja obuhvaća cjelokupno izvanjsko okruženje, sve što pojedinac zapaža izvan sebe samoga, sve na što reagira i sam utječe. To su u priči Plesna haljina žutog maslačka biljke i životinje, ali i okolni uvjeti, vremenska, prostorna i interaktivna cjelina u kojoj se razvijaju međusobni odnosi. Razina ponašanja je usmjerena na opažanje akcija i reakcija biljaka i životinja, a razina sposobnosti podrazumijeva sve ono svjesno i nesvjesno, potencijalno izvodiva i upotrebljiva znanje koje treba međusobno povezati (integrirati) kako bi se postigao željeni cilj. Razina uvjerenja i vrijednosnih sustava koncentrira se na pronalaženje uzroka različitih načina ponašanja i sposobnosti i nije kao prethodne

tri neovisna od vrjednovanja, već je subjektivno orijentirana i vrjednovana. Razina identiteta integrira sve navedene razine u jedinstven sustav (ekologiju).

METODOLOGIJA

Cilj i zadaci

Meta-model jezika Sunčanje Škrinjarić obiluje mnoštvom kvalitativnih i kvantitativnih obilježja koja dopuštaju sažimanja, strukturu u kojoj značenje nije tek dekodirano unutar jedne strukture, nego preneseno kako bi stvorilo drugu. Naglasak je na jeziku i specifičnim jezičnim obrascima, odnosima i interakcijama. Koristeći neuro-lingvistički pristup i meta-model jezika, cilj ovoga rada bio je razviti kreativni trening osjetilne izoštrenosti, zasnovan na priči Plesna haljina žutog maslačka, usmjeren na razvoj skladnog odnosa sa samim sobom i drugima. Riječ je o razvoju strukturalnog obrasca osjećaja koji omogućava individualizirane doživljaje/procjene/opise ponašanja, unutarnjih procesa, stanja i reakcija likova iz priče koji se na toj osnovi izgrađuju, razvijaju, vrednuju i eko-provjeravaju.

Uzorak, instrumenti i postupak

U treningu osjetilne izoštrenosti, zasnovanom na priči Plesna haljina žutog maslačka, sudjelovalo je 23 studenta Filozofskog fakulteta u Osijeku (dvopredmetni studij pedagogije, 4. godina). Instrument korišten u ovom istraživanju odnosio se na meta-model ponašanja, koji se razvijao u strukturalni obrazac osjećaja ili "imperativnu samoanalizu" Prikupljanje podataka odvijalo se, uz obrasce, živim slikama, odnosno razvrstavanjem studenata prema izabranim obrascima ponašanja ili brojanjem frekvencija dogovorenim znakovima.

Sam trening je ostvaren na nastavi metodike rada školskog pedagoga, krajem veljače i početkom ožujka 2008., nakon prethodnoga čitanja priče i njezine kratke analize, a započeo je prikazivanjem amaterske snimke predstave Društva naša djeca grada Ogulina, inspirirane istom pričom. Zadatak je studenata bio da zamisle/dožive/organiziraju vlastiti bal cvijeća na koji su pozvani svi likovi iz priče Plesna haljina žutog maslačka i razvrstaju ih prema zadanom meta-modelu ponašanja, odnosno strukturalnom obrascu osjećaja prema kojem se odvijala imperativna samoanaliza. Za njegovo oblikovanje koristili smo kibernetički sustav čovjeka, njegov vanjski i unutarnji svijet u koji su uključeni procesni mehanizmi (filteri opažanja), informacije koje u svakom trenutku čovjek prima iz okolnog svijeta putem svojih osjetila i usmjerava ih na meta-centre interesa: lingvističke (čitanje, pisanje), logičko-matematičke (klasificiranje i kategoriziranje), prostorne (vizualizacija, slikanje, slikovne metafore), tjelesno-kinetičke (dramski centar, odgovori tijelom, ručni rad), glazbene (pjevanje, sviranje), interpersonalne (suradnja, društvene igre) i intrapersonalne (plan, razmišljanje, izbor). Proces NLP modeliranja primijenjen u ovom radu odnosi se na apstraktno modeliranje, gdje preuzeti obrasci ponašanja (ljudi, biljaka i životinja), koji su u meta-podlozi određenih aktivnosti, poprimaju oblike ponašanja koji nadilaze ranije promatrane. Tijekom treninga osjetilne i socijalne

izoštrenosti mjerili smo vanjsko ponašanje (introvertirani nasuprot ekstrovertiranim tipovima), unutarnje procese (intuitivni nasuprot osjetilnom), unutarnje stanje (misaoni tip – disocirani, nasuprot čuvstvenom – asocirani) i adaptivne reakcije (prosudivač nasuprot promatraču). Bazični meta-programi ponašanja bili su proaktivno/reaktivno, prema/od, interno/eksterno, izbor/pravilo, slaganje/razlika, specifično/opće i sam/drugi.

Rezultati i rasprava

Meta-model jezika pokazao se kao važan komunikacijski i transformacijski čimbenik kreativne terapije. Njegovom meta-primjenom kroz trening osjetilne izoštrenosti došli smo do toga da su zadani i preneseni obrasci ponašanja mapiranjem i imperativnom samoanalizom prerasli u eko-sustave koji reflektiraju individualne i društvene procese. Iz jedne individualizirane pojmovne strukture (baze), razvijala su se nova područja koja su se pojmovno i relacijski usmjeravala prema željenom cilju/ponašanju, kasnije prenesenom na druge ljude ili grupe (prijatelje, poznanike likove iz filma, kazališta, knjiga ili mašte) u sveukupnoj ekologiji odnosa. Ekoprovjere su se odvijale prema sljedećem strukturalnom obrascu (prilagođeno prema Schutzu i sur., 2003.):

- a) Proaktivni/reaktivni: proaktivni ljudi najčešće sami preuzimaju inicijativu, žele djelovati, činiti i postići. Reaktivni čekaju dok ih se ne pozove, puno razmišljaju i analiziraju jer svijet ponekad doživljavaju kao silu kojoj se moraju pokoriti.
- b) Prema/od: prema ljudi se koncentriraju na vlastite ciljeve, razmišljaju u odnosu na to što treba postići, motivirani su imati, činiti i postići. Od-ljudi odmah otkrivaju što treba izbjeći, gdje bi mogli nastati problemi.
- c) Interno/eksterno: interno orijentirani ljudi su samomotivirajući, odlučuju na osnovu vlastitih mjerila i prosudbi. Eksterno orijentirani ljudi više odlučuju na osnovu mjerila drugih. Često im je potrebna povratna informacija izvana kako bi mogli procijeniti vrijednost svoga rada.
- d) Izbor/pravilo: osobe orijentirane na izbor žele imati mogućnost izbora i motivirani su razvijati alternative i/ili nova pravila. Osobe orijentirane na pravila dobro se pridržavaju postojećih pravila/redoslijeda jer se osjećaju nesigurnima ako postojeći ustroj ne funkcionira.
- e) Slaganje/razlika: ljudi koji paze na slaganje uvijek traže što je zajedničko i primarno, a ljudi usmjereni na razlike naglašavaju neusklađenosti.
- f) Specifično/opće: specifično orijentirani ljudi daju prednost malom broju informacija, volje detalje i pojedinosti, uglavnom im je naporno vidjeti cjelovitost. Opće orijentirani ljudi prednost daju velikoj, globalnoj slici i imaju pregled nad situacijom.
- g) Sami/drugi: ljudi koji su orijentirani na sebe same gotovo da ne reagiraju na ponašanje drugih i; oni prepoznaju na osnovi vlastitih osjećaja kako se odvija proces komunikacije. Osoba orijentirana prema drugima automatski snažno

reagira na druge ljude i prepoznaje na osnovi reakcija drugih kako se odvija proces komunikacije.

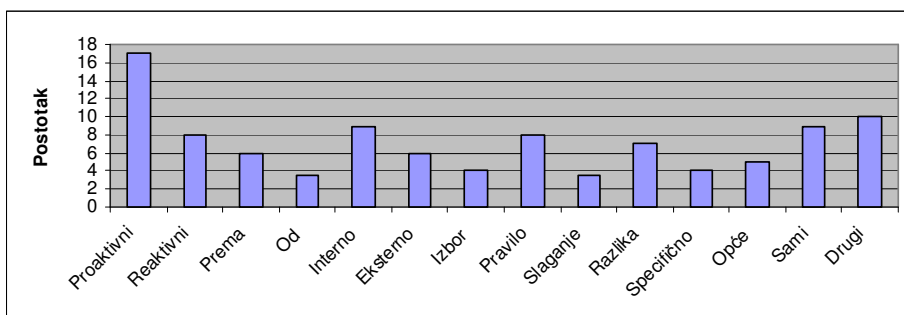
Mijenjanje očekivanja u odnosu na učinkovitost zamišljenih likova, pokazao se kao bitan čimbenik uspješnosti intrapersonalnoga i interpersonalnog prijenosa kompetentnosti u sveukupnoj ekologiji odnosa. Proces modeliranja primijenjen u ovom radu odnosi se na apstraktno modeliranje, gdje preuzeti obrasci ponašanja biljaka i životinja u meta-centrima interesa i djelovanja nadilaze ranije promatrane. Ponašanja ljudi, biljaka i životinja u zamišljenom balu cvijeća sastojala su se od različitih iskustva, a njihov modalitet, intenzitet, uključenost i usporedbe na individualnoj i grupnoj razini prikazane su u tablicama i grafikonima koji slijede.

Tablica 1: Ekologija odnosa, individualna razina – biljke

Cvijeće	EKOLOGIJA ODNOSA													
	Ponašanja, unutarnji procesi, stanja i reakcije													
	Proaktivni	Reaktivni	Prema	Od	Interno	Eksterno	Izbor	Pravilo	Slaganje	Razlika	Specifično	Opće	Sami	Drugi
Ruža	14		1			2			2				4	
Potočnica	1	1	1	3	13									4
Ljubičica		4				3	2		2		4	6		2
Visibaba		6		1		2		2	3	4	3		1	1
Zumbul	6	1			2			4		1			2	7
Orhideja	9		5		2		1	1		1			4	
Jorgovan	3	1	1	1	1	1	2	1	1	4	1	1	1	4
Tulipan	2	1	1		2	2	2	2		7		2	2	
Lopoč		3	3	1		3	1	1			1	2	7	1
Perunika	3	1	1	2	1			8			1	1		4
Ukupno	38	18	13	8	21	13	9	19	8	17	10	12	21	23
%	17	8	6	3.5	9	6	4	8	3.5	7	4	5	9	10

Kao što se vidi iz tablice 1, prema prosudbi studenata, na individualnoj razini ruža je najčešće proaktivna; potočnica samomotivirajuća; ljubičica opće orijentirana; visibaba reaktivna i pokorna; zumbul i jorgovan snažno reagiraju na druge; orhideja želi djelovati, činiti i postići; tulipani primjećuju i naglašavaju neusklađenosti i razlike; lopoč je sam i okrenut sebi, a perunika bez pravila i ustrojnih rituala teško funkcionira, ne voli promjene.

Sažimanjem i mapiranjem individualnih procjena dobili smo ekologiju odnosa na grupnoj razini koju smo prikazali grafikonom 1.

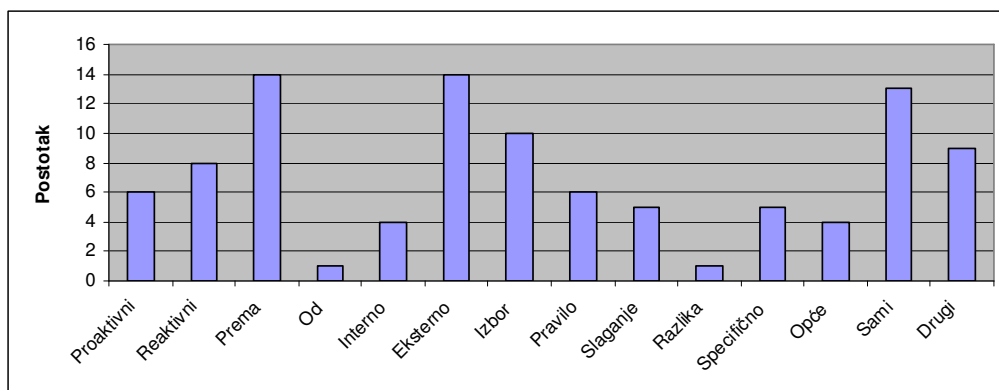
Graf 1: Ekologije odnosa, grupna razina – biljke

Na grupnoj razini najviše je bio zastupljen proaktivni i suradnički svijet, odnosno najmanje je do izražaja došao svijet odbijanja. Isto tako, iz grafikona je razvidno da uvažavanja razlika i mogućnost izbora nije prevladavalo u zamišljenim interakcijama biljaka i sveukupnoj ekologiji odnosa, što se kod procjena preostalih likova iz priče, dječaka, maslačka i životinja, mijenjalo i razvijalo.

Tablica 2: Ekologije odnosa, individualna razina - dječak, maslačak i životinje

Dječak, maslačak, životinje	EKOLOGIJA ODNOSA													
	Ponašanja, unutarnji procesi, stanja i reakcije													
	Proaktivni	Reaktivni	Prema	Od	Interno	Eksterno	Izbor	Pravilo	Slaganje	Razlika	Specifično	Opće	Sami	Drugi
Dječak	3	2	2			3	11		1				1	
Maslačak		16				4	2							1
Pauk			1	1	1	2	1						16	1
Slavuj	1	1	2	1	1	7					2	6	1	1
Bubamara	5		5		1		5							7
Mravi	2	1	3		2	3		2	2			1		7
Leptiri	2	1	9		1	1	1		2		3	1	2	
Pčele	2		2			3	1	3	8			1		3
Cvrčci	1	2	3	1	2	2	1	4			5	1	1	
Uholaze		1	4		1	2		3		4	1		2	5
S. Martin	2	1	1			5	1	2			1		7	3
Ukupno	18	25	32	3	9	32	23	14	13	4	12	10	30	28
%	6	8	14	1	4	14	10	6	5	1	5	4	13	9

Kao što se vidi iz tablice 2, prema prosudbi studenata, na individualnoj razini dječak najčešće želi imati mogućnost izbora i motiviran je razvijati alternative i/ili nova pravila. Maslačak je reaktivan i na svijet gleda kao na silu kojoj se mora pokoriti, a pauk i smrdljivi Martin sami su i ne reagiraju previše na ponašanja drugih. Za razliku od pauka i smrdljivog Martina slavuji, mravi i bubamara okrenuti su drugima. Leptiri se najviše koncentriraju na vlastite ciljeve, pčele su složne, cvrčci specifični, a uholaze neodređene i nepredvidive..

Graf 2: Ekologije odnosa, grupna razina - dječak, maslačak i životinje

Na grupnoj razini bili su zastupljeni obrasci ponašanja maslačka i pauka kao usamljenih slika svijeta koje su se eko-provjerama prevladavale kroz naj snažnije izraženu suradnju te okrenutost prema drugima i traženje potvrde svoga rada od drugih. Na ovoj razini, više nego kod biljaka, došla je do izražaja spremnost na uvažavanje različitosti, traženje zajedničkih osobina i svega onoga što nas povezuje, odnosno izbjegavanje negativističkih konotacija koje nas udaljavaju jedne od drugih.

Nakon provedbe treninga i obradbe podataka imperativne samoanalize, na individualnoj i grupnoj razini živim slikama i grafičkim pokazateljima, od studenata se tražilo da međusobno podijele strategije ponašanja i sposobnosti kojima raspolažu pojedini likovi iz priče tako da, prema potrebi, ta ponašanja mogu prenijeti na sebe, druge ljude ili grupe kao vlastito preispitivanje njihove korisnosti i učinkovitosti (eko-provjere). To podrazumijeva etičke i ekološke provjere u skladu s cjelokupnom osobnošću i okruženjem.

Na kraju treninga, tijekom razgovora, studenti su zaključili da priča kao kreativni trening i (art)terapija djeluje upotpunjujuće, daje određene smjernice i putokaze koji omogućavaju formalnu, sadržajnu, relacijsku i etičku analizu unutar pojedinca i grupa, okvira jednog polja ili kombinacije više njih. Kreativni trening istakli su kao značajno i poticajno sredstvo osobnoga razvoja i komunikacije u odgojno-obrazovnom procesu. Naveli su da trening i terapiju umjetnošću mogu provoditi različiti stručnjaci (nastavnici hrvatskoga jezika, stranoga jezika, likovne, glazbene i tjelesno-zdravstvene kulture, učitelji i voditelji izvannastavnih aktivnosti, psiholozi, pedagogi i ostali.). Kada je o priči riječ, kao mogući primjer naveli smo motive grijeha, spoznaje, kajanja i opraštanja iz pripovijetke Jagode Truhelke Uskrsna zvona (prema Pintarić, 2004.) i niz drugih književnih djela kao dobre osnove za kreativni trening i neuro-lingvističku terapiju.

ZAKLJUČAK

Sunčana Škrinjarić spisateljica je slikovita stila i maštovitih prikaza života i prirode. Njezina djela i stvaralaštvo, u etičkom i ekološkom smislu, predstavljaju vlastito preispitivanje i percepciju svijeta koji se živi (i piše) paralelno, koji se ne otvaraju do kraja u jednom vremenu, različito su inspirativni i trajno zanimljivi svim vremenima koje imamo na raspolaganju. Priča Plesna haljina žutog maslačka obiluje mnoštvom kvalitativnih i kvantitativnih obilježja koja dopuštaju sažimanja, strukturu u kojoj značenje nije tek dekodirano unutar jedne strukture, nego preneseno kako bi stvorilo drugu.

Koristeći neuro-lingvistički pristup i meta-model jezika priče, cilj ovoga rada bio je razviti kreativni trening osjetilne izoštrenosti usmjeren na razvoj skladnoga odnosa sa samim sobom i drugima. Riječ je o strukturalnom obrascu osjećaja ili "imperativnoj samoanalizi" koja omogućava individualizirane doživljaje/procjene/opise likova iz priče koji se na grupnoj razini razvijaju i eko-provjeravaju. Naglasak je na jeziku i specifičnim jezičnim obrascima, odnosima i interakcijama (kada, gdje i s kim), ponašanju (što činim), sposobnostima (kako to radim), uvjerenjima i vrijednosnim sustavima (zašto to činim) te identitetu (tko sam ja). U treningu osjetilne izoštrenosti sudjelovalo je 23 studenta.

Priča Plesna haljina žutog maslačka pokazala se kao važan komunikacijski i transformacijski čimbenik kreativne terapije. Rezultati eko-provjera pokazali su koliko je važno surađivati, imati mogućnost izbora, uvažavati različitosti i izbjegavati negativističke konotacije koje nas udaljavaju jedne od drugih. Iz jedne individualizirane pojmovne strukture (baze), kroz trening su se razvijala nova područja koja su se pojmovno i relacijski usmjeravala prema željenom cilju/ponašanju, kasnije prenesenom na druge ljude ili grupe (prijatelje, poznanike likove iz filma, kazališta, knjiga ili mašte) i eko-provjeravala u skladu s cjelokupnom osobnošću i okruženjem.

LITERATURA

- Barath, A. i sur. (1996.), Korak po korak do oporavka. Zagreb: Tipex.
- Bošnjak, B. (1997.), Drugo lice škole. Zagreb: Alinea.
- Katalinić, P. i sur. (1991.), Hrvatski dječji pisci II. Zagreb: Matica Hrvatska.
- Kazališna družina Jaglac, DND Ogulin: Plesna haljina žutog maslačka, snimak predstave.
URL: www.youtube.com/watch?v=m1HwPggu08g.
- Kolić-Vehovec, S. (1998.), Edukacijska psihologija. Filozofski fakultet u Rijeci.
- McDermott, J., Jago W. (2007.), NLP učitelj - Cjelovit vodič za osobnu dobrobit i profesionalni uspjeh. Zagreb: M.E.P. d.o.o.
NLP centar: URL: <http://www.nlpcentar.hr/praktic.htm>.
- Pintarić, A. (2004.), Kršćanski motivi u pripovijetki Uskrsna zvona Jagode Truhelke. Život i škola 11 (1), str. 7.-14.
- Schutz, P. i sur. (2003.), Teorija i praksa neuro-lingvističke psihoterapije (NLPt). Zagreb: Medicinska naklada.
- Wood, D. (1995.), Kako djeca misle i uče. Zagreb: Educa.

Vesna Buljubašić - Kuzmanović*

Andrea Anić

Rahela Varga

STORY AS A FORM OF CREATIVE TRAINING AND THERAPY: A NEUROLINGUISTIC APPROACH

***Summary:** Using a neuro-linguistic approach and meta-model of Sunčana Škrinjarić's language, the aim of this paper was to develop a creative training of the sharpening of senses based on the story Plesna haljina žutog maslačka. The modeling process used in this paper refers to abstract modeling where the plant and animal behaviour patterns in the meta-centers of interest and activity, surpass the previously encountered ones. It is a structured pattern of feelings or an 'imperative self-analysis', which provides for individualized perceptions, evaluations and descriptions of characters from the story, which are mapped, developed and evaluated on the group level and in line with personality and total ecology. The stress is placed on interactions (when, where, and with whom), behaviour (what am I doing), abilities (how am I doing it), convictions and value systems (why am I doing it), and identity (who am I), as ethical implications of the total relationship ecology.*

The eco-evaluation of the imperative self-analysis has indicated the importance of cooperation, availability of choice, finding alternative solutions, respecting differences and avoiding negative connotations which bring us further apart from each other. The results obtained indicate that a story as a form of creative training has a fulfilling effect and gives guidelines and directions that help us reach targets, overcome negative experiences, and make all necessary changes possible.

Key words: meta-model of language, neuro-linguistic programming (NLP), imperative self-analysis, ethical implications, relationship ecology

* Dr. sc. Vesna Buljubašić – Kuzmanović, asistentica, Filozofski fakultet, Osijek

Andrea Anić i Rahela Varga, studentice Pedagogije i engleskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku